

Gemeenteraad Gemeente Den Helder
Postbus 36
1780 AA Den Helder

verzendinggegevens

datum : 16-08-2021
kenmerk : RKC.160821
bijlagen : 2

behandeld door

Secretaris Rekenkamercommissie
John Hagens
telefoon (06) 50086137

uw gegevens

brief van :
kenmerk :

onderwerp

Aanbiedingsbrief Rekenkamercommissie Den Helder Quickscan
Duurzaamheidsbeleid Gemeente Den Helder.

Geachte raadsleden,

Duurzaamheid is een actueel onderwerp dat sterk in beweging is. Gemeenten hebben, mede vanuit het landelijke Klimaatakkoord een regierol in de energietransitie, bij verduurzaming van de gebouwde omgeving en bij klimaatadaptatie. Daarnaast werken gemeenten aan het realiseren van hun eigen duurzaamheidsambities. Dat geldt zeker ook voor de gemeente Den Helder, die lokale duurzaamheidsambities heeft geformuleerd. De Rekenkamercommissie van Den Helder heeft daarom middels een QuickScan onderzocht of het duurzaamheidsbeleid van de gemeente doelmatig en efficiënt is vormgegeven en of de gestelde ambities en doelstellingen binnen bereik zijn.

Onder duurzaamheidsbeleid zijn in dit onderzoek de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit (de Big 5) gerekend. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de volgende hoofdvraag en deelvragen:

Hoofdvraag

Hoe succesvol is het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Den Helder? Hoe is de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid in de gemeente Den Helder inhoudelijk vormgegeven en is deze uitvoering effectief?

Deelvragen

- o **Kaders:** Hoe is het duurzaamheidsbeleid inhoudelijk en procesmatig vormgegeven? Zijn de uitgangspunten en jaarlijkse bijstellingen voldoende concreet geformuleerd?
- o **Inhoudelijke resultaten:** Wat is de stand van zaken van het beleid? Waar staat de gemeente met betrekking tot de realisatie van doelen en ambities?
- o **Monitoring:** Kent het beleid op onderdelen een model of modellen van monitoring en is dat effectief?
- o **Samenwerking:** Hoe verloopt de samenwerking tussen gemeente en stakeholders in de gemeente?

Een soortgelijk onderzoek is gelijktijdig in de gemeente Texel uitgevoerd.

Bevindingen/Conclusies

Uit de QuickScan komt naar voren dat Den Helder geen actueel overkoepelend duurzaamheidsbeleid heeft waarin alle thema's van de Big 5 (energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, duurzame mobiliteit) aan bod komen. Het duurzaamheidsbeleid van Den Helder is daarmee inhoudelijk onvoldoende goed vormgegeven. De focus van het beleid ligt op de energietransitie.

De ambitie van de gemeente ligt op dat thema hoger dan de Nederlandse ambitie: Den Helder wil in 2040 energieneutraal zijn, terwijl het de Nederlandse ambitie is dat in 2050 te bereiken. De ambitie van Den Helder wordt echter door verschillende betrokkenen niet haalbaar geacht en in de praktijk wordt er op bestuurlijk niveau losser mee omgegaan. Dat maakt het voor de ambtelijke organisatie lastig opereren omdat er een gat zit tussen de ambities en de praktijk.

Aan de hand van het programma Energieneutraal werkt Den Helder gericht aan de energietransitie. Vooral de toegenomen inspanningen op communicatie en de aanjagende rol van de gemeente worden gezien en gewaardeerd. De eigen doelen worden echter niet behaald. Waar de ambitie van Den Helder hoger ligt dan de landelijke ambitie, blijven de prestaties achter ten opzichte van landelijke ontwikkelingen en ook ten opzichte van de eigen ambitie voor de energietransitie. Voor de overige thema's wordt veel gedaan in de praktijk maar beleid is weinig vastgelegd. De thema's zijn versnipperd qua beleid en uitvoering. Bij het ontbreken van beleid kan niet beoordeeld worden of de uitvoering effectief is.

Er is geen overkoepelend beleid en er is evenmin een overkoepelende duurzaamheidsmonitoring in Den Helder. Er zijn geen afspraken vastgelegd met de raad over duurzaamheidsmonitoring voor de thema's van de Big 5. In de praktijk wordt de raad periodiek over deelthema's geïnformeerd. Voor de energietransitie gebeurt dat door middel van raadsinformatiebrieven en raadsinformatieavonden. Ten aanzien van de klimaatadaptatie is de Strategie Klimaatadaptatie in RRN verband aan de raden van de vier deelnemende Noordkop gemeenten gepresenteerd en vervolgens op 14 juni door de raad vastgesteld. Om de afname van CO₂-uitstoot door de gemeentelijke organisatie te monitoren maakt de gemeente Den Helder gebruik van een zeer gedegen instrument, namelijk de CO₂-prestatieladder. De resultaten daarvan zijn nog niet bij alle raadsleden bekend. Het gefragmenteerde rapporteren heeft als risico dat er arbitraire en suboptimale keuzes voor projecten gemaakt worden.

Op deelthema's werkt de gemeente samen met andere organisaties in de stad. In de samenwerking met de stakeholders pakt de gemeente niet de regierol en een structurele samenwerkingsstructuur tussen gemeente en stakeholders voor verduurzaming van Den Helder ontbreekt. Een initiatief om een structurele samenwerking voor het thema energietransitie op te zetten is door de gemeente Den Helder 'on hold' gezet. De kansen om samenhang te brengen in de verschillende initiatieven van organisaties in de stad worden daardoor niet optimaal benut. Samenwerking met partners en met inwoners in de stad is noodzakelijk om de doelen te bereiken en biedt kansen om het de verduurzaming van Den Helder te versnellen.

Aanbevelingen duurzaamheidsbeleid Den Helder

Op basis van bovenstaande bevindingen doet de Rekenkamercommissie Den Helder de volgende vijf aanbevelingen:

- 1) Maak een duurzaamheidsagenda voor de 5 thema's klimaatadaptatie, energie, circulaire economie, biodiversiteit en mobiliteit. Ga het gesprek aan over realistische doelstellingen en een routekaart waarin wordt teruggerekend welke ontwikkelingen nu in gang gezet moeten worden om de doelstellingen te bereiken. Vat duurzaamheid daarbij breder op dan de energietransitie, en betrek ook andere thema's. Ontwikkel een ambitie voor de 5 thema's mede gerelateerd aan de huidige positie in de landelijke benchmarks.
- 2) Benoem een coördinerend wethouder duurzaamheid, waarbij duurzaamheid breder wordt opgevat dan de energietransitie.
- 3) Blaas de raads werkgroep duurzaamheid nieuw leven in om de kennisdeling tussen de ambtelijke organisatie en de raadsleden te bevorderen en een open gesprek te voeren.
- 4) Ontwikkel een eenduidig monitoringinstrument, zodat college, raad, ambtenaren en samenleving geïnformeerd kunnen worden en aan de hand waarvan waar nodig bijgestuurd kan worden. Leg afspraken vast tussen raad en college over monitoring van het duurzaamheidsbeleid.
- 5) Zorg voor structurele samenwerking tussen gemeente en stakeholders. Versterk de betrokkenheid van stakeholders vanuit hun eigen rol en positie. Specifiek voor energie is het weer activeren van het energieakkoord wenselijk om samen met stakeholders stappen voorwaarts te zetten. Pak als gemeente de regie en kijk waar samenwerking voor versnelling kan zorgen.

Vergelijking Den Helder en Texel

Tegelijk met het onderzoek in Den Helder heeft SME een vergelijkbaar onderzoek naar de duurzaamheidsbeleid van de gemeente Texel uitgevoerd. Op basis van de voorlopige bevindingen in Texel kan de volgende vergelijking worden gemaakt tussen Den Helder en Texel.

In onderstaande tabel zijn de landelijke ambities per thema en de ambities van respectievelijk Den Helder en Texel naast elkaar gezet.

Thema	Landelijke ambitie	Ambitie Den Helder	Ambitie Texel
Energietransitie	2050: Energieneutraal en aardgasloos	Vóór 2040 Den Helder 100% energieneutraal	Zo snel mogelijk 100% energieneutraal worden
Klimaatadaptatie	Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust.	In 2050 klimaatbestendig en waterrobuust	In 2050 klimaatbestendig en waterrobuust
Circulaire economie	2050: NL volledig circulair; 2020: 75% afvalscheiding en max. 100 kg restafval/inw/jr	2020: 75% afvalscheiding en max. 100 kg restafval/inw/jr; Kansen circulair bouwen onderzoeken; Bevorderen duurzaam ondernemerschap.	Gemeentelijk inkoop en aanbestedingsbeleid circulair maken
Biodiversiteit	Beschermen van bestaande natuur; Natuur in de samenleving; Koppeling met andere maatschappelijke opgaven	-	versterking en behoud van ecologische functie
Duurzame mobiliteit	2030: voertuigen gemeente emissieloos 2020: gemeentelijk plaatsingsbeleid laadpalen	Beste fietsstad van Nederland worden; CO ₂ -uitstoot door vervoer van gemeentepersoneel 1% per jaar reduceren.	Plaatsing laadpalen bij alle parkeerplaatsen van enige omvang en meerjaren vervangingsplan eigen voertuigen opstellen

Voor zowel Den Helder als voor Texel geldt dat de eigen doelstellingen voor verduurzaming niet gehaald worden en dat een monitoringsinstrument voor duurzaamheid ontbreekt. Ten aanzien van de aanbeveling om een eenduidig monitoringsinstrument te ontwikkelen ligt hier mogelijk een kans om als twee gemeenten samen op te trekken bij de ontwikkeling van een dergelijk monitoringsinstrument.

Nota van bevindingen en beknopte rapportage

Voor een nadere toelichting op de bevindingen en op de onderzoeksaanpak verwijzen we u graag naar de beknopte rapportage en het volledige Rapport QuickScan duurzaamheidsbeleid, die als bijlagen bij deze brief zijn toegevoegd.

Hoogachtend,
namens de rekenkamercommissie Den Helder,

Marcel van den Heuvel
Voorzitter

Bijlagen:

1. Beknopte Rapportage RKC QuickScan duurzaamheidsbeleid
2. Rapport Rekenkamercommissie QuickScan duurzaamheidsbeleid